

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 332

Gospodarka lokalna w teorii i praktyce

Redaktorzy naukowi
Ryszard Brol, Andrzej Sztando,
Andrzej Raszkowski

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2014

Redaktor Wydawnictwa: Anna Grzybowska

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: K. Halina Kocur

Łamanie: Adam Dębski

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej www.dbc.wroc.pl

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się

na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie

wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2014

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-488-2

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk i oprawa:

EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, sp.j.

ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

Spis treści

Wstęp	9
Zbigniew Grzymala: Możliwości wykorzystywania środków pomocowych z UE przez gminy polskie w nowej perspektywie finansowej 2014-2020 .	11
Marcin Broł: Problem efektywności partnerstwa publiczno-prywatnego w świetle teorii agencji	21
Andrzej Raszkowski: Tożsamość terytorialna w odniesieniu do rozwoju lokalnego.....	34
Justyna Danielewicz, Maciej Turała: Fragmentacja polityczna w organach uchwałodawczych polskich gmin – dynamika i zróżnicowanie przestrzenne	44
Anna Jasińska-Biliczak: Instrumenty wspierające sektor małych i średnich przedsiębiorstw na poziomie lokalnym – przykład powiatu nyskiego.....	54
Marian Maciejuk: Ewolucja form organizacyjno-prawnych prowadzenia działalności gospodarczej przez samorząd terytorialny.....	64
Joanna Kosmaczewska: Zakorzenie terytorialne jako czynnik rozwoju lokalnego.....	72
Alina Kulczyk-Dynowska: Turystyka w gminach tatrzańskich ze szczególnym uwzględnieniem roli Tatrzańskiego Parku Narodowego	81
Eliza Farelnek, Wioletta Wierzbicka: Miejska gospodarka lokalna w ujęciu holistycznym.....	91
Marcin Feltynowski: Wykorzystanie systemów informacji przestrzennej w procesach decyzyjnych – analiza decyzji o warunkach zabudowy w gminie Zawidz.....	100
Stefan Zawierucha: O gospodarowaniu odpadami na poziomie lokalnym	112
Cezary Brzeziński: Ekonomiczne konsekwencje polityki przestrzennej na przykładzie gminy wiejskiej Brzeziny	121
Piotr Zawadzki: <i>City placement</i> – nowy trend w działaniach promocyjnych polskich miast	131
Grzegorz Maśloch: Społeczno-gospodarcze uwarunkowania konsolidacji i dekonsolidacji jednostek samorządu terytorialnego w Polsce	140
Sławomira Hajduk: Innowacje w zarządzaniu rozwojem przestrzennym na poziomie lokalnym	149
Ewa M. Boryczka: Koncepcja <i>Town Centre Management</i> w procesie rewitalizacji obszarów śródmiejskich polskich miast	157
Bożena Kuchmacz: Aktywność społeczna jako czynnik rozwoju lokalnego.	168
Janusz Jędraszko: Diagnoza bezrobocia osób niepełnosprawnych w powiecie jeleniogórskim.....	179

Justyna Adamczuk: Media społecznościowe jako narzędzie kreowania wizerunku jednostek samorządowych na przykładzie samorządów lokalnych powiatu jeleniogórskiego	189
Jarosław Klosowski, Sergiusz Najar: Pozycja transgraniczna Jeleniej Góry: korzyści i bariery dla rozwoju	200
Agnieszka Krześ: Rozwój Wrocławskiego Obszaru Metropolitarnego oparty na zasobach endogenicznych – wybrane aspekty	211

Summaries

Zbigniew Grzymała: The possibility of using aid funds from the EU by Polish municipalities in the new financial perspective 2014-2020.....	20
Marcin Broł: Efficiency problem of the public-private partnerships from the perspective of agency theory	33
Andrzej Raszkowski: Territorial identity in terms of local development	43
Justyna Danielewicz, Maciej Turała: Political fragmentation in communal councils in Poland – dynamics and spatial differentiation.....	53
Anna Jasińska-Biliczak: Instruments supporting SMEs sector at the local level – example of the nyski powiat.....	63
Marian Maciejuk: The evolution of organizational and legal forms related to running business activities by local government	71
Joanna Kosmaczewska: Territorial embeddedness as a local development factor	80
Alina Kulczyk-Dynowska: Tourism in Tatra municipalities with particular focus on the role of the Tatra National Park	90
Eliza Farelnik, Wioletta Wierzbicka: Local economy of the city in the holistic perspective	99
Marcin Feltynowski: Use of GIS in decision-making process – analysis of planning permissions in Zawidz commune.....	111
Stefan Zawierucha: About waste management at the local level	120
Cezary Brzeziński: The economic impact of spatial policy on the example of Brzeziny rural community	129
Piotr Zawadzki: City placement – a new trend in promotional activities of Polish towns.....	139
Grzegorz Maśloch: Socio-economic conditions of consolidation and deconsolidation of local government entities in Poland.....	148
Sławomira Hajduk: Innovations in spatial management at the local level.....	156
Ewa M. Boryczka: The concept of <i>Town Centre Management</i> in the urban regeneration process of Polish cities centres	167
Bożena Kuchmacz: Social activity as a factor of local development.....	178
Janusz Jędraszko: Diagnosis of unemployment of people with disabilities in the Jelenia Góra powiat	188

Justyna Adamczuk: Social media as an instrument for the creation of local government image. An example of local government of the jeleniogórski powiat	199
Jarosław Kłosowski, Sergiusz Najar: Transborder positions of Jelenia Góra: benefits and barriers to the development.....	210
Agnieszka Krześ: Development of Wrocław Metropolitan Area based on the endogenous resources – chosen aspects	220

Janusz Jędraszko

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

DIAGNOZA BEZROBOCIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE JELENIOGÓRSKIM

Streszczenie: Celem opracowania jest charakterystyka i próba oceny bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych w powiecie jeleniogórskim. Artykuł prezentuje akty prawne dotyczące ochrony osób niepełnosprawnych obowiązujące w Unii Europejskiej i w Polsce. Przedstawiono problem bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych w powiecie jeleniogórskim. Dokładniejszej analizie poddano działania Urzędu Pracy w Jeleniej Górze oraz rolę organizacji pozarządowych. Poważnym problemem jest odrzucenie osób niepełnosprawnych przez zdrową część społeczeństwa.

Słowa kluczowe: niepełnosprawność, bezrobocie, stopa bezrobocia, organizacje pozarządowe.

DOI: 10.15611/pn.2014.332.18

1. Wstęp

Bezrobocie jest jednym z najbardziej kluczowych problemów współczesnej gospodarki, a obecnie staje się wręcz problemem globalnym. Przez cały XX wiek zjawisko to towarzyszyło rozwojowi gospodarczemu, choć jego skala ulegała silnym wahanom, jednak obecnie zwiększyło znacznie swoje rozmiary. Zjawisko bezrobocia dotknęło głównie kraje przechodzące transformację systemową w kierunku gospodarki wolnorynkowej, ale i rozwinięte kraje „starej” Unii Europejskiej [Kwiatkowski 2002, s. 7].

Przemiany ekonomiczne zapoczątkowane w Polsce na przełomie lat dziewięćdziesiątych XX w. spowodowały pojawienie się na rynku pracy negatywnego zjawiska w postaci szybkiego wzrostu bezrobocia. Pojęcie bezrobocia w sensie przymusowej bezczynności zawodowej wprowadził angielski ekonomista J.A. Hobson w połowie lat dziewięćdziesiątych XIX wieku [Kwiatkowski 2002, s. 13].

Nieprzystosowanie struktur gospodarczych do mechanizmów gospodarki wolnorynkowej, restrukturyzacja przemysłu, likwidacja zakładów, postęp technologiczny spowodowały gwałtowny wzrost liczby osób mających trudności z utrzymaniem bądź zdobyciem zatrudnienia. Brak pracy w dłuższym okresie wiąże się przede wszystkim z brakiem środków finansowych niezbędnych do zaspokajania podsta-

wowych potrzeb życiowych oraz oznacza brak możliwości współuczestniczenia w życiu społecznym. Problem ten w jeszcze większym stopniu dotyczy osób niepełnosprawnych.

Celem artykułu jest prezentacja zjawiska bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych w powiecie jeleniogórskim. Artykuł składa się z dwóch głównych punktów i zakończenia. W pracy wykorzystano literaturę przedmiotu, przepisy prawne oraz materiały pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy (PUP) w Jeleniej Górze, a także informacje internetowe.

2. Podstawy teoretyczne niepełnosprawności na rynku pracy

Osoby niepełnosprawne na rynku pracy, pojęcie niepełnosprawności w prawodawstwie polskim. Po zakończeniu drugiej wojny światowej w Konstytucji PRL przyjętej 22 lipca 1952 r. (DzU 1952, nr 33, poz.232) w art. 60 zapisano podstawowe prawa dotyczące ochrony zdrowia i opieki nad inwalidami.

Uznanie prawa do pracy osób niepełnosprawnych ma krótką historię. Nastąpiło to wskutek upolitycznienia kwestii niepełnosprawności, mobilizacji samych niepełnosprawnych oraz dzięki organizacjom pozarządowym pracującym na rzecz osób niepełnosprawnych [Barens, Mercer 2008, s. 131-156]. Jak wiadomo, zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., osoby niepełnosprawne mają prawo na równych zasadach z innymi do korzystania z pełni praw obywatelskich. Warto zauważyć, że ratyfikowana 6 września 2012 r. przez Prezydenta Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych jest pierwszym międzynarodowym aktem prawnym całościowo ujmującym prawa osób niepełnosprawnych. Została przyjęta w grudniu 2006 r. na sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ i weszła w życie 3 maja 2008 roku. Konwencja zawiera przepisy zakazujące dyskryminowania niepełnosprawnych, a także nakazujące: tworzenie warunków do korzystania przez nich z praw na równi z innymi osobami oraz wprowadzenie rozwiązań specjalnie do nich adresowanych. Praca z punktu widzenia osób niepełnosprawnych jest bardzo ważnym elementem ich życia, nie tylko ze względów ekonomiczno-bytowych, lecz przede wszystkim z uwagi na to, iż jest to najskuteczniejszy sposób rehabilitacji społeczno-zawodowej. Praca jako jej podstawowa forma, w połączeniu z rehabilitacją leczniczą i społeczną, umożliwia m.in. budowanie poprawnych relacji z otoczeniem, właściwy rozwój psychiczny, a także poprawę warunków życiowych. Zgodnie z Ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (DzU 2008, nr 14, poz. 92, z późn. zm.) „niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy”. Osoby niepełnosprawne określa się jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia przyjęcie ról społecznych,

a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej [Sierpowska, Kogut 2010, s. 15-23].

Warto zauważyć, że nie istnieje jedna, powszechnie uznana definicja niepełnosprawności. Definicja stosowana przez WHO przyjmuje, że do osób niepełnosprawnych zaliczają się osoby z długotrwałą obniżoną sprawnością fizyczną, umysłową, intelektualną lub sensoryczną, która w interakcji z różnymi barierami może ograniczać ich pełne i efektywne uczestnictwo w życiu społecznym na równych zasadach z innymi obywatelami. W Polsce niepełnosprawność prawna była i jest orzekana przez różne instytucje i do różnych celów. W ramach obowiązujących uregulowań prawnych obecnie obowiązują dwa rodzaje orzecznictwa (regulowane odrębnymi ustawami), prowadzone przez różne instytucje, tj. do celów rentowych – orzecznictwo prowadzone przez ZUS, oraz do celów pozarentowych – przez zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności. Ten dualizm orzecznictwa powoduje brak podstaw do rzetelnej i wiarygodnej informacji o tym, ile osób w Polsce faktycznie posiada orzeczenie o niepełnosprawności prawnej [Internet 1 (2013)]. Istotną rolę na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych odgrywają państwo oraz instytucje samorządowe.

Polityka państwa wobec zatrudnienia osób niepełnosprawnych w III Rzeczypospolitej. Zadania na rzecz osób niepełnosprawnych wykonują z mocy ustawy władze państwowe i samorządowe. Niektóre zadania są również zlecane organizacjom pozarządowym i jednostkom samorządu terytorialnego.

Instytucją realizującą zadania na rzecz osób niepełnosprawnych jest Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), który powstał na mocy ustawy o zatrudnieniu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych z 9 maja 1991 roku. Obecnie działanie funduszu jest oparte na Ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z 27 sierpnia 1997 r., z późn. zm.

Jednostki funduszu to biuro i 16 oddziałów wojewódzkich. Przychodami funduszu są głównie (w 90%) środki pochodzące z obowiązkowych miesięcznych wpłat. Wpłat tych dokonują pracodawcy, którzy zatrudniają co najmniej 25 osób [Internet 2 (2013)].

Osoby niepełnosprawne w Polsce napotykać liczne bariery – począwszy od niedostosowanych obiektów publicznych, a kończąc na problemach związanych ze znalezieniem pracy. Z tego powodu są narażone w znacznym stopniu na wykluczenie społeczne. Poważnym problemem jest odrzucenie osób niepełnosprawnych przez zdrową część społeczeństwa. Środki wewnętrzne na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych zasilały fundusze europejskie dostępne w ramach Narodowej Strategii Spójności 2007-2013. Pomagają one łagodzić ograniczenia związane z udziałem osób niepełnosprawnych w życiu społecznym. Zadania dedykowane osobom niepełnosprawnym są realizowane w ramach 16 programów regionalnych, programów krajowych, takich jak Infrastruktura i Środowisko, Kapitał Ludzki, a także programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

W związku z tym uznano, iż niezbędne jest podjęcie działań mających na celu zniwelowanie trudności osób niepełnosprawnych w tym względzie oraz w zakresie ich integracji społecznej [Internet 4 (2013)]. Do zatrudniania niepełnosprawnych zachęcają także przepisy prawne. Na mocy ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z 1997 r. pracodawca, który daje pracę takim osobom, może liczyć na wiele dodatkowych korzyści i ułatwień. Przysługuje mu bowiem dofinansowanie lub zwrot części wynagrodzeń niepełnosprawnych pracowników, a także składek na ich obowiązkowe ubezpieczenie społeczne.

Zadania samorządu powiatowego na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych na rynku pracy. Jak wiadomo, samorząd powiatowy wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym m.in. w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych (art.4, ust.1, pkt. 5 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym). Szczegółowe działania na rzecz osób niepełnosprawnych, będące zadaniem własnym samorządu powiatowego, zostały określone w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Zadania te w części są finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Samorząd powiatowy ma ustawowy obowiązek opracowania powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych, zgodnego z powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych.

3. Charakterystyka bezrobocia osób niepełnosprawnych w powiecie jeleniogórskim

Położenie geograficzne i charakterystyka powiatu jeleniogórskiego. Powiat jeleniogórski (i ziemski) stanowi administracyjną część regionu dolnośląskiego – to 9 gmin okalających Jelenią Górę (mapa na rys. 1). Cztery miasta (Karpacz, Kowary, Piechowice, Szklarska Poręba) i 5 gmin wiejskich (Janowice Wielkie, Jeżów Sudecki, Mysłakowice, Podgórzyn, Stara Kamienica) stanowią niezwykle zróżnicowany konglomerat. Wynika to głównie z rzeźby terenu, od najwyższego punktu powiatu, jakim jest szczyt Śnieżka – 1603 m n.p.m., do najniższego – dolina Bobru w okolicach Janowic Wielkich (350-400 m n.p.m.). Różnica poziomów sięga grubo ponad 1000 m. Powiat jeleniogórski graniczy od zachodu i północy z powiatem lwóweckim, od północy z powiatami złotoryjskim i jaworskim, od wschodu zaś z powiatem kamiennogórskim. Południową granicę powiatu tworzy granica państwowa z Republiką Czeską, biegnąca głównym grzbietem Karkonoszy. Obszar powiatu jeleniogórskiego jest mniej lub bardziej górzysty, wzniesiony na wysokość od około 300 do 1605 metrów nad poziom morza. Stolicą jest Jelenia Góra, będąca siedzibą władz miejskich oraz władz powiatu grodzkiego. Ważną atrakcją miasta jest Uzdrowisko Cieplice, należące do najstarszych uzdrowisk w Polsce. Cieplice są bogate w zabytki sakralne oraz obiekty architektury pałacowej.

Rys. 1. Podział administracyjny powiatu jeleniogórskiego

Źródło: www. wikipedia

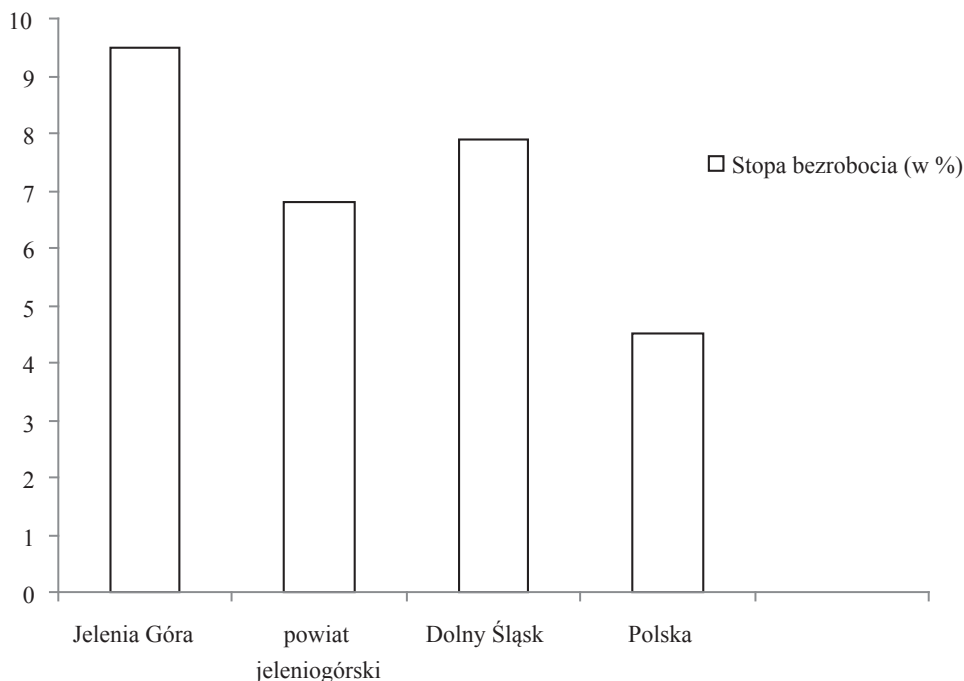
Osoby niepełnosprawne na jeleniogórskim rynku pracy. Według danych GUS stopa bezrobocia w Jeleniej Górze wynosiła na koniec grudnia 2011 r. 9,5%, w powiecie jeleniogórskim zaś była znacznie wyższa – 21,5%.

W jeleniogórskim Powiatowym Urzędzie Pracy na koniec grudnia 2011 r. zarejestrowanych było 7679 bezrobotnych (w tym z Jeleniej Góry – 3555 osób, a z powiatu jeleniogórskiego – 4124), z czego prawo do zasiłku posiadało tylko 1509 bezrobotnych.

Na terenie badanym sytuacja osób niepełnosprawnych przedstawia się następująco: wg stanu na 31.12.2011 zarejestrowanych było 619 osób bezrobotnych niepełnosprawnych, w tym :

- z Jeleniej Góry – 363 osób (121 kobiet),
- z powiatu jeleniogórskiego – 279 osób (127 kobiet).

Wskaźnik bezrobocia osób niepełnosprawnych w Jeleniej Górze i powiecie jeleniogórskim, względem danych dla regionu dolnośląskiego i kraju, prezentuje wykres na rys. 2.

Rys. 2. Bezrobocie osób niepełnosprawnych w powiecie jeleniogórskim i w Jeleniej Górze na tle województwa i Polski (stan na 31.12.2011)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności, GUS

Z danych wynika, że bezrobotni niepełnosprawni zarejestrowani na koniec grudnia 2011 r. stanowili 8,1% ogółu bezrobotnych. Dla Jeleniej Góry wskaźnik ten osiągnął poziom 9,5%, dla powiatu jeleniogórskiego zaś 6,8%.

W ogólnej liczbie niepełnosprawnych bezrobotnych 57% stanowili mężczyźni. Dla miasta Jeleniej Góry wskaźnik ten był wyższy i osiągnął poziom 58,4%. W powiecie jeleniogórskim był nieco niższy – 54,6%.

Wielkości obrazujące struktury bezrobotnych niepełnosprawnych obszaru badanego wg wieku oraz wykształcenia zawierają tab. 1 i 2.

Warto zauważyć, że najliczniejszą grupę bezrobotnych niepełnosprawnych w powiecie jeleniogórskim stanowiły osoby w przedziale wiekowym powyżej 45 lat – 210 osób, tj. 75%.

Jak wynika z danych w tab. 2, osoby niepełnosprawne pozostające w ewidencji urzędu charakteryzowały się niskim poziomem wykształcenia. Większość bezrobotnych niepełnosprawnych posiadała wykształcenie gimnazjalne i niższe – 111 osób, oraz zasadnicze zawodowe – 99 osób ogółu zarejestrowanych niepełnosprawnych. Wyższe wykształcenie posiadało 10 osób.

Tabela 1. Struktura zarejestrowanych osób bezrobotnych niepełnosprawnych wg wieku

Wyszczególnienie	Stan na 31.12.2010	Stan na 31.12.2011					
		łącznie	%	Jelenia Góra	%	powiat jeleniogórski	%
18-24 lata	16	20	3,2	14	4,1	6	2,2
25-34 lata	59	55	8,9	31	9,1	24	8,7
35-44 lata	88	82	13,2	42	12,3	40	14,2
45-54 lata	246	220	35,5	120	35,3	100	35,7
Powyżej 55 lat	233	242	39,2	132	39,2	110	39,2
Razem	642	619	100	339	100	280	100,0

Źródło: PUP Jelenia Góra.

Tabela 2. Struktura zarejestrowanych bezrobotnych osób niepełnosprawnych w PUP Jelenia Góra wg wykształcenia

Wykształcenie	Stan na 31.12.2010	Stan na 31.12.2011					
		łącznie	%	Jelenia Góra	%	powiat jeleniogórski	%
Wyższe	23	30	4,8	20	5,9	10	3,6
Policealne i średnie, zawodowe	104	109	17,6	60	17,7	49	17,5
Średnie ogólne	39	34	5,5	23	6,8	11	3,9
Zasadnicze zawodowe	223	224	36,2	125	36,8	99	35,3
Gimnazjalne i niższe	253	222	35,9	111	32,8	111	39,7
Razem	642	619	100	339	100	280	100,0

Źródło: PUP Jelenia Góra.

Tabela 3. Osoby bezrobotne niepełnosprawne zarejestrowane w PUP Jelenia Góra (stan na 31.03.2011)

Obszar	Liczba bezrobotnych osób niepełnosprawnych	Udział (w %)
Janowice Wielkie	25	3,9
Jeżów Sudecki	27	4,2
Karpacz	21	3,3
Kowary	49	7,7
Mysłakowice	43	6,7
Piechowice	24	3,8
Podgórzyn	31	4,9
Stara Kamienica	27	4,2
Szklarska Poręba	39	6,1
Jelenia Góra	353	55,2
Razem	638	100,0

Źródło: PUP Jelenia Góra.

Strukturę przestrzenną bezrobotnych niepełnosprawnych, w przekroju miasta Jelenia Góra oraz powiatu jeleniogórskiego, wg danych z 2011 r. przedstawia tab. 3.

Jak wynika z tab. 3, najwyższy udział bezrobotnych niepełnosprawnych reprezentują gminy: Jelenia Góra, Kowary, Mysłakowice oraz Szklarska Poręba. Relatywnie niski poziom bezrobocia w tym zakresie odnotowują gminy: Karpacz, Janowice Wielkie oraz Jeżów Sudecki.

Istotną cechą w kontekście bezrobocia osób niepełnosprawnych jest rodzaj niepełnosprawności. Wielkości obrazujące strukturę w tym zakresie ujmują tab. 4.

Tabela 4. Osoby bezrobotne niepełnosprawne zarejestrowane w PUP Jelenia Góra ze względu na rodzaj niepełnosprawności

Rodzaje niepełnosprawności	31.12.2010		31.12.2011	
	ogółem	%	ogółem	%
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	642	100	619	100
Upośledzenie umysłowe	7	1,1	5	0,8
Choroby psychiczne	43	6,7	41	6,6
Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	47	7,3	47	7,6
Choroby narządu wzroku	46	7,2	58	9,4
Upośledzenie narządu ruchu	220	34,3	215	34,7
Epilepsja	9	1,4	11	1,8
Choroby układu oddechowego i układu krążenia	74	11,5	71	11,5
Choroby układu pokarmowego	14	2,2	12	1,9
Choroby układu moczowo-płciowego	4	0,6	6	1,0
Choroby neurologiczne	125	19,5	120	19,4

Źródło: PUP Jelenia Góra.

Jak wynika z tab. 4, jeśli uwzględnić rodzaj niepełnosprawności, to niezmiennie najpowszechniejsze są kłopoty zdrowotne związane z funkcjonowaniem narządów ruchu (215 osób), tj. 34,7% ogółu tej populacji. Co piąta osoba posiadała orzeczenie o niepełnosprawności ze względu na problemy neurologiczne. Ponadto znaczna grupa osób posiadała orzeczenie o niepełnosprawności ze względu na choroby układu oddechowego i układu krążenia – 11,5%. Niepokojący jest utrzymujący się wysoki wskaźnik osób z zaburzeniami narządu wzroku, gdyż ze względu na rodzaj niepełnosprawności i specyfikę lokalnego rynku pracy posiadają one niewielkie szanse na znalezienie zatrudnienia.

4. Zakończenie

W Polsce zaledwie co czwarta osoba niepełnosprawna w wieku produkcyjnym jest aktywna zawodowo. Na rynku pracy zachodzą jednak pozytywne zmiany – od 2007 r. rośnie zatrudnienie tej grupy. Przyczynia się do tego zwłaszcza sprzyjające ustawodawstwo, które pomaga pokonywać dystans między pracodawcami a niepełnosprawnymi.

Praca dla osób niepełnosprawnych jest czymś więcej niż tylko obowiązkiem, dzięki któremu zdobywają środki na życie. Pozwala im także na codzienny kontakt z otoczeniem, daje ogromną satysfakcję i poczucie niezależności finansowej. Niepełnosprawni pracownicy nie tylko nie odstają od reszty pracowników, ale doskonale radzą sobie na stanowiskach pracy. Także dlatego, że nadal nie jest im łatwo znaleźć zatrudnienie, mają ogromną motywację i często bardziej szanują pracę.

Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić, że zarysowane problemy bezrobocia osób niepełnosprawnych w całej rozciągłości reprezentowane są również na jeleniogórskim rynku pracy. W opinii autora pomoc osobom niepełnosprawnym powinna odbywać się na następujących płaszczyznach:

- Edukacja, zmiany w systemie szkolnictwa.
- Kultura, dostosowanie instytucji i wydarzeń z uwzględnieniem specyficznych potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Służba zdrowia, zwiększenie specjalistycznej dostępności do opieki medycznej i rehabilitacji.
- Usuwanie barier architektonicznych.
- Zmiany w sferze politycznej i obywatelskiej.

Literatura

Barens C., Mercer G., *Niepełnosprawność*, przekład P. Morawski, Wydawnictwo Sic, Warszawa 2008.
Kwiatkowski E., *Bezrobocie. Podstawy teoretyczne*, Wydawnictwo Naukowe PWN SA, Warszawa 2002.

Sierpowska I., Kogut A., *Status osoby niepełnosprawnej w polskim systemie prawa*, Wyd. Goskor, Wrocław 2010.

Akty prawne

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej – art. 30, 32, 69, DzU 1997, nr 78, poz.483.

Ustawa z dnia 27.08.1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, DzU 1997, nr 123, poz. 776, z późn. zm.

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, DzU 2001, nr 142, poz.1592, z późn. zm.

Źródła internetowe

Internet 1: http://www.stat.gov.pl/gus/5840_658_PLK_HTML.htm [dostęp: 14.07.2013].

Internet 2: <http://www.pfron.org.pl> – strona internetowa Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych [dostęp: 10.07.2013].

Internet 3: <http://www.niepelnosprawni.gov.pl> – strona internetowa Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych [dostęp: 10.07.2013].

Internet 4: <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl> [dostęp: 22.07.2013].

Internet 5: <http://www.urzadpracy.jgora.pl/> [dostęp: 22.07.2013].

Internet 6: http://pl.wikipedia.org/wiki/Gmina_Janowice_Wielkie [dostęp: 23.07.2013].

DIAGNOSIS OF UNEMPLOYMENT OF PEOPLE WITH DISABILITIES IN THE JELENIA GÓRA POWIAT

Summary: The aim of this elaboration is an attempt to evaluate the characteristics of unemployment among people with disabilities in the Jelenia Góra powiat. This article presents a legal instrument for the protection of people with disabilities, enforced by the laws of the European Union and Poland as well. The problem of unemployment among people with disabilities in the Jelenia Góra powiat is shown here. A particularly careful analysis was done on the operations of the Labor Office in the city of Jelenia Góra and the role of non-governmental organizations. The rejection of people with disabilities by the “healthy” part of the population creates a serious problem.

Keywords: disability, unemployment, unemployment rate, non-governmental organizations.